

Реферат на тему: "Творчість А. П. Чехова"

Антон Чехов

"Життя і творчість А. П. Чехова".

П л а н

1. А. П. Чехов— видатний російський прозаїк і драматург.
2. Дитинство і юність Чехова:
  - а) навчання в Старокостянтинівській школі;
  - б) перші літературні спроби майбутнього письменника під час навчання в гімназії.
3. Вступ Чехова на медичний факультет Московського університету.
4. Перші публікації гумористичних оповідань Чехова в журналах "Стрекоза", "Осколки".
5. Вихід першого збірника оповідань письменника— "Сказки Мельпомены".
6. Викриття сучасної Чехову дійсності в оповіданнях "Хірургія", "Хамелеон", "Смерть чиновника".
7. "Строкати оповідання"— підбитий підсумок зробленому.
8. Роль медичнської практики у розширенні досвіду письменника.
9. Написання книг "З Сибіру", "Острів Сахалін" під враженням поїздки на острів Сахалін.
10. Просвітницька діяльність Чехова під час перебування у маєтку Меліхове.
11. Новий етап в творчості Чехова— заняття драматургією:
  - а) новаторство Чехова-драматурга;
  - б) особливості пєси "Чайка";
  - в) інші драматичні твори— "Вишневий сад", "Три сестри".
12. Одруження Чехова з Ольгою Кніппер.
13. Раптова смерть письменника під час лікування на німецькому курорті Баденвейлер.

А. Чехов — видатний російський прозаїк і драматург. Він підняв на недосяжну висоту жанр оповідання-новели і сказав нове слово у драматургії.

Антон Павлович Чехов народився 17 січня 1860р. у м. Таганрозі в сім'ї дрібного крамаря. Його батько, Павло Єгорович, захоплювався церковним співом, керував церковним хором, грав на скрипці. Його здібності передалися і його п'ятьом дітям: Олександр і Антон стали письменниками, Микола — художником, Марія — викладачем, Михайло — актором світового рівня.

Хоча його дружина була проти, Павло Чехов віддав синів до Царекостянтинівської школи, звідки дітей невдовзі прийшлося забрати, оскільки ніяких знань вони не почерпнули.

У 1876 році батько Чехова розорився і переїхав з сімєю до Москви. Антон

залишився в Таганрозі сам, оскільки потрібно було закінчити гімназію. Проте особливих здібностей Антон не виявляв і в гімназії, де восьмирічний курс пройшов за десять років, затримуючись в третьому і п'ятому класах по два роки. Але причиною цього була не бездарність. Йо-

му просто не було коли учитися. Хлопець був дуже зайнятий в батьківсь-

кій лавці і церковному хорі. І все-таки не будь в житті Чехова церковного хору і співів— не було б його чудових оповідань "Художество", "Архиерей", "Студент", "Святой ночью" з дивовижною красою простих віруючих душ, з блискучим знанням церковних служб, давньоруської мови. Та й втомливе сидіння в лавці не минуло для Чехова безслідно: воно дало йому, за словами І. А. Буніна, "раннє знання людей, зробило його дорослішим, оскільки лавка батька була клубом таганрозьких жителів, місцевих селян, афонських монахів".

Важкі враження дитинства і юності найдуть пізніше відображення в оповіданнях Чехова про дітей. Згадати хоча б такі його оповідання, як "Ванька", "Спать хочется". Є в нього також своєрідна серія оповідань про вчителів— "Человек в футляре", "Крыжовник", "О первой любви". В роки навчання в гімназії майбутній письменник багато читав, писав нариси для гумористичного гімназійного журналу "Заика", де він проявляв себе також як професійний критик, яскраво і образно розказуючи про прочитане і побачене.

Проте своє майбутнє Антон Павлович вирішив присвятити медицині. В 1879 році, по закінченні гімназії, він отримав невелику стипендію і перебрався до сім'ї в Москву, де й поступив на медичинський факультет московського університету. Проте грошей на прожиття не вистачало, і Чехов починає активно співпрацювати в журналах: пише невеликі оповідання і посилає їх в різні видання. В 1880 році в журналі "Стрекоза" з'являються перші публікації його гумористичних оповідань, які швидко здобували популярність. Він публікує свої гуморески під різноманітними, смішними псевдонімами: Балдастов, Брат мого брата, Людина без селезінки, Антонсон, Антоша Чехонте..

Літературні заробітки Чехова часто виявляються єдиними прибутками в сім'ї, де він незабаром стає головою великого клану. Саме тому не всі написані Чеховим твори однаково рівнозначні в художньому відношенні. Він пише різні по жанру твори: починає з пародій, від яких переходить до гумористичних нарисів і сценок.

Друкується Чехов також в різних виданнях, де приймають його оповідання, але все ж він надає перевагу журналу "Осколки", де для нього був створений спеціальний розділ під назвою "Осколки московской жизни". Деякі його оповідання тих років дістали дуже схвальні відгуки, і серед них— "Анюта", "Аптекарьша", "Муж". За перші п'ять років Чехов написав таких оповідань близько 400, відтворивши у них людей різних професій і соціальних верств: акторів, лікарів, військових, купців, учителів, літераторів, священиків, чиновників та багато інших. Всі сторони життя ставали об'єктом художніх зацікавлень Чехова. Письменник висміював обивателів, тому комізм та іронія склали головну особливість його творчості.

В 1884 році виходить перший збірник оповідань Антона Павловича Чехова, позитивно оцінений критикою,— "Сказки Мельпомены", в який увійшли шість оповідань з життя людей театру.

1884 рік видався надзвичайно вдалим для Чехова. Закінчуючи університет, він уже був автором таких чудових творів, як "Хирургия", "Хамелеон", "Жалобная книга", "Смерть чиновника", "Толстый и тонкий", які пізніше будуть рахуватися програмними в його творчості. Всі вони вирости з невеликих історій, анекдотів, смішних сценок і по суті перетворилися в сатиричне викриття сучасної Чехову дійсності. Його оповідання— новели— це епічні твори, в яких ставляться великі морально-психологічні проблеми. Чехов у своїх творах— майстер художньої деталі.

1886 рік став переломним у творчості Чехова. Випустивши в світ книгу "Строкати оповідання", він немовби підбив підсумок зробленому, щоб перейти на новий, вищий щабель творчого розвитку.

В своїй літературній діяльності Антон Павлович не забував про те, що він лікар. Лікарі стають головними героями його творів, та й психологію своїх персонажів він описує з чисто медичною ретельністю. Навіть незнайомим з біографією Чехова читачам стане зрозуміло, що письменник створивши такі твори, як "Палата № 6", "Случай из практики", "Скучная история", "Припадок",— лікар за професією. Інші оповідання письменника— "Чорний монах", "Людина у футлярі", "Іонич", "Дама с собачкою",— також стали шедеврами, в яких ми бачимо глибокий аналіз дійсності, даний у викінчених художніх образах. Письменник відмовляється від моральної проповіді, глибоко досліджуючи натомість життєві явища.

Медицинська практика, без сумніву, розширила й життєвий досвід письменника: адже до нього йшли люди не тільки з різними захворюваннями, але й з різними долями. Тому немає нічого дивного в тому, що в чеховських творах зустрічаються різних характерів і соціальних верств. Проте критики часто звинувачували Чехова в тому, що в своїх оповіданнях він зображує похмурий і сірий світ, в якому немає місця "живій людині", ніби цей світ бачиться очима хворого. Проте письменник за своєю вдачею був веселою і життєрадісною людиною. Він був прив'язаний до своєї сім'ї, любив сестру і братів.

Антон Павлович з роками і досвідом стає все більш вимогливим до себе. Тепер він вже не прагне того, щоб відразу опублікувати свої твори, і довго працює над кожним новим оповіданням. Поступово у письменника з'являються ідеї більш об'ємних творів, і він починає писати повісті— "Степь", "Мужики", "В овраге", "Моя жизнь".

Наприкінці 80-х років Чехов відчуває незадоволення своїми "малими справами", медичною практикою в провінції, будівництвом шкіл і бібліотек. А після смерті брата він відчуває внутрішнє спустошення. Йому починає здаватися, що він зупинився в своєму розвитку і не бачить ніяких подальших перспектив. Під впливом цих песимістичних настроїв Чехов, уже важко хворий на туберкульоз, вирушає в важку поїздку на Сахалін— місце царської каторги, щоб в подорожуючи набратись нових вражень.

В квітні 1890 року письменник через Казань, Пермь, Тюмень і Томськ вирушив до берегів Тихого океану, долаючи на конях чотири з половиною тисячі верств, і лише під кінець липня він прибув на Сахалін. Те, що ві побачив по дорозі на Сахалін і на самому острові, глибоко вразило письменника. Існування тамтешніх людей навіть важко було назвати життям. Ніколи раніше письменнику не доводилось ще зустрічатися з такими безпросвітніми злиднями, дикістю і повним свавіллям представників місцевої влади. Всі ці враження Чехов передав в книгах "Из Сибири" і "Остров Сахалин".

Відразу після поїздки на Сахалін Чехов здійснює велику заграничну подорож. Він відвідує Європу, а потім— Гонконг, Сінгапур. Можливо, контрастність вражень допомогла письменнику ще глибше відчувати проблеми острова Сахалін і Росії в цілому.

Незабаром після цієї поїздки, в 1892 році, Чехов перестав займатися лікарською практикою і купив маєток Меліхове під Москвою. Сільський викладач, він на свої кошти збудував школу, допомагав голодуючим. Під час епідемії холери письменник працював як участковий санітарний лікар.

Проте він відмовився від будь-якої винагорода за свою працю, щоб не зв'язувати себе якимись обов'язками.

Тепер А. П. Чехов уже всеросійськи визнаний письменник; одна за другою виходять збірки його оповідань— "Невинные рассказы", "В сумерках".

1888 року він стає лауреатом Пушкінської премії, а в 1900 році— почесним академіком. Це звання письменник дістав одночасно з Л. М. Толстим. Проте невдовзі Чехов виходить з академії разом з В. Г. Короленком на знак протесту, коли туди за розпорядженням Миколи II відказалися прийняти М. Горького.

Новий етап в творчості Чехова пов'язаний з його заняттями драматургією. Чехов був не тільки майстерним художником прози, але й великим драматургом-новатором. Новаторство Чехова-драматурга полягає перш за все у створенні ним нового типу драматичного конфлікту, де на зміну зовнішнім конфліктам прийшла глибинна конфліктність сюжетів і ситуацій. Драматургію Чехова вирізняє і уповільнений темп розвитку подій, відтворення потоку подій, зовнішньо між собою не зв'язаних (замість традиційної "єдиної дії". Спочатку він перероблює деякі свої оповідання на пєси, проте вони не мали великого успіху, як це сталося з його пєсою "Иванов".

Важливою подією в житті Чехова стало зближення з Мрсковським художнім театром. 17 грудня 1898 року там відбулася перша постановка "Чайки". Спектакль пройшов з великим успіхом, він виявився історичною подією в житті театру. Відтоді чайка, що летить, стала емблемою театру.

"Чайка" (1895— 1896) різковидрізняється від попередніх пєс Чехова своїм ліризмом, символікою і яскраво змальованим зіткненням різних концепцій мистецтва, концепцій життя. Головною темою пєси стала тема служіння мистецтву, значення мистецтва в суспільному житті, тема долі талановитого художника.

Треплев не задоволений традиційним мистецтвом і прагне створити драму яскраву, сильну та самобутню. Проте він не йде далі традиційних мрій. Холодна риторика, абстрактність образів гублять його пєсу. Пошуки Треплевим нових форм не підкріплені

пошуками великих ідей, не мають під собою світоглядних основ.

Другий письменник в песі— Тригорін виступає за правдиве, реалістичне мистецтво, Він висловлює багато правильних думок про нього, проте його не надихає велика ідея, мета. Процес творчості для Тригоріна болючий.

Якостями справжнього художника наділена Ніна Заречна. В її уявленні служіння мистецтву— подвиг, воно вимагає всього життя. На такий подвиг здатна Ніна. Якщо цього немає, якщо талант не проявляється— людина гине, як гине, не розкривши свого талану, Треплев. Чехов перевіряє своїх героїв на їх вірність почуттю, на їхню здатність підпорядковувати своє життя мистецтву.

Якщо прислухатися уважніше до автохарактеристик героїв, в означення, які вони дають один одному, то можна зрозуміти, що Чехов надає деяку перевагу життєвій позиції Треплева. Життя Треплева багатше і цікавіше в порівнянні з тим сірим, буденним життям, яке ведуть решта героїв, навіть найодухотвореніші— Аркадіна і Тригорін.

В "Чайці" багато кохання, тобто показано, як це могутнє почуття заповнило всіх героїв.

Особливості пєси визначив сам Чехов: "Комедія, три жіночих образи, шість чоловічих, чотири акти, пейзаж...; багато розмов про літературу, мало дії, п'ять пудів любові". Ослабленість сюжету ("мало дії"), лірична наповненість, використання пейзажу з метою розкриття філософського змісту і звукове оформлення, перевід дії у підтекстовий план-все було новим для театру. Важливим нововведенням Чехова було те, що побут і повсякденне життя героїв подані в такій складності, суперечності, що за зовнішню малозначність читач і глядач відчують великі думки. Для означення цього глибинного життя, що протікало за зовні незначними подіями, видатний режисер Станіславський ввів термін "підводна течія".

Новим етапом в ідейно-творчому розвитку письменника стали пєси "Три сестри"(1901) і "Вишневий сад"(1904), в яких ще більше відчувається художній підтекст ("підводна течія") і реалістична символіка з їхньою центральною ідеєю: све пробуджується до нового життя і все збільшується ненависть в людях до обивательщини. Ці пєси були схвально зустрінуті глядачами і критикою. Невдовзі вони були перекладені на іноземні мови.

Чеховська драматургія справила значний вплив на світове театральне мистецтво. "В плеяді великих європейських драматургів,— зауважував Бернард Шоу,— Чехов сяє як зірка першої величини навіть поряд з Толстим і Тургенєвим".

В останні роки свого життя (з осені 1898) Чехов за станом здоров'я змушений був переселитися в Ялту, де й жив, з невеликими перервами, до самої смерті.

В 1901 році Антон Павлович одружився з актрисою Московського Художнього театру Ольгою Кніппер, але насолодитися своїми творчими успіхами і подружнім щастям йому не судилося. В зв'язку з загостренням туберкульозу стан його здоров'я різко погіршився. За порадою лікарів він відправився на лікування в курортне німецьке містечко Баденвейлер. Тут другого липня 1904 року Антон Павлович Чехов помер.

В історії світової культури Антон Павлович Чехов залишився як майстер короткого оповідання і нового типу пєси— трагікомедії. Його вміння знайти точну художню деталь, талант відображення тонких душевних переживань завоювали йому популярність в багатьох країнах світу.

Л і т е р а т у р а:

1. Російська література.. М., "Наука", 1985.
2. Російська література. М., "Просвіта", 1989.
3. Зарубіжна література. Т., "Навчальна книга", 2000.